

Декларація відкритості парламенту

Робоче резюме

Мета

Декларація відкритості парламенту [1] – це звернення до національних парламентів, субнаціональних та транснаціональних законодавчих органів з боку громадських організацій моніторингу парламентської діяльності (ОМП/PMOs) для стимулювання відкритості та залучення громадян до роботи парламенту. ОМП грають важливу роль у підвищенні доступності інформації про процедури парламенту для громадськості, зміцнення можливостей громадян щодо прийняття участі в роботі парламенту, підвищення підзвітності парламентів. Будучи зацікавленими у відстоюванні прав на ширший доступ інформації про діяльність уряду та парламенту, ОМП вбачають потребу в активному спільному обговоренні питання парламентського реформування між світовими парламентами. Ця Декларація була створена не тільки для того, щоб закликати до дії, а також щоб стати основою діалогу між парламентами та ОМП щодо поліпшення відкритості уряду та парламенту й забезпечити посилене залучення громадян, підвищення відповідальності представницьких органів та, врешті, сприяти розвитку демократичного суспільства в результаті такої відкритості.

Історія

Ця Декларація створена на основі ряду схвалених міжнародною парламентською спільнотою документів, які були обговорені на конференції лідерів ОМП, спільно організованої Національним Демократичним Інститутом (the National Democratic Institute), Благодійним фондом «Сонячне Світло» (the Sunlight Foundation) та Мережею сприяння підзвітності законодавчих органів країн Латинської Америки (the Latin American Legislative Transparency Network) в окрузі Вашингтон. Конференція проходила з 30 квітня до 2 травня 2012 року за підтримки Фонду Омідьяр (the Omidyar Network), Інституту відкритого суспільства (the Open Society Institute), Національного фонду на підтримку демократії (the National Endowment for Democracy), Інституту Світового банку (the World Bank Institute) та Посольства Мексики в Сполучених Штатах Америки (the Embassy of Mexico in the United States). Оновлена версія Декларації, яка відображає існуючу згоду між учасниками Конференції з питань відкритості законодавства в Парижі (Open Legislative Data Conference in Paris), що проходила Regards Citoyens, Centre d'études européennes de Sciences Po та Médialab Sciences Po з 6 по 7 липня 2012 року. Проект цієї Декларації був доступний для обговорення громадськістю з 11 червня до 31 липня 2012р. Кінцева версія Декларації, яку

можна знайти на сайті OpeningParliament.org, була представлена на Світовій Конференції з питань Е-парламенту в Римі, що відбулася 15 вересня 2012р. під час Міжнародного дня демократії.

Поле діяльності

Просування культури відкритості: Інформація про діяльність парламенту належить громадськості. Інформація про діяльність парламенту повинна використовуватися та розповсюджуватися громадянами за винятком визначених законодавством обмежень. Для того, щоб узаконити культуру відкритості парламенту, уряд повинен ввести в дію заходи забезпечення участі громадян та вільного громадянського суспільства, узаконити діючий моніторинг парламенту та ефективно захищати ці права за допомогою постійного нагляду. Окрім того, парламент повинен гарантувати громадянам можливість звернутися до суду для забезпечення свого права на доступ до інформації про роботу парламенту. Парламент зобов'язаний сприяти розумінню громадян функціонування парламенту та обмінюватися передовим досвідом з іншими парламентами для підвищення відкритості та прозорості. Парламент повинен співпрацювати з ОМП та громадянами для вчасного забезпечення їх повною та точною інформацією щодо роботи парламенту.

Забезпечення доступності інформації про діяльність парламенту: Парламент повинен прийняти курс забезпечення активної публікації інформації про діяльність парламенту, він також повинен періодично переглядати лінію поведінки в цьому напрямку та розвиватися, переймаючи передовий досвід інших парламентів. Інформація про діяльність парламенту включає інформацію про його обов'язки та функції, інформацію про перебіг законодавчих процедур, включаючи тексти внесених законопроектів та змін до них, голосування, порядок денний та розклад роботи парламенту, протоколи пленарних засідань та засідань комітету, історичну інформацію, та всю іншу інформацію, яка є частиною архівної документації парламенту, таку як звіти, створені парламентом або для парламенту. Парламент повинен надавати інформацію про керуючий та адміністративний склад, співробітників парламенту, та вичерпну і детальну інформацію стосовно бюджету парламенту. Парламент повинен надавати інформацію про біографічні дані, діяльність та службові зв'язки членів парламенту, включаючи достатню інформацію для громадян, щоб приймати обґрунтовані рішення щодо їх порядності та чесності, а також потенційні конфлікти інтересів.

Полегшення доступу до інформації про діяльність парламенту: Парламент повинен забезпечувати широкий доступ до інформації для усіх громадян на недискримінаційних засадах через різні канали поширення інформації, включаючи особисте спостереження, друковані медіа, радіо, прямі та замовлені трансляції та потокове відео. Фізичний доступ до парламенту повинен бути забезпечений для всіх громадян, відповідно до обмежень

стосовно простору та безпеки, з чітко визначеними та загальнодоступними умовами забезпечення доступу мас медіа та спостерігачів. Інформація про роботу парламенту також повинна бути вільнодоступною на кількох національних та робочих мовах, а її виклад повинен бути зрозумілим для широкого кола громадян.

Забезпечити доступ до інформації про роботу парламенту в електронному вигляді:

Інформація про роботу парламенту повинна бути доступною в мережі Інтернет у відкритій та впорядкованій формі, яка дозволить громадянам аналізувати її та повторно використовувати за допомогою різних технологій. Інформація про діяльність парламенту повинна містити посилання на іншу тематичну інформацію та бути доступною для завантаження у великих розмірах для стимулювання розвитку нових технологій її дослідження. Сайти парламенту повинні забезпечувати зв'язок із громадянами навіть в країнах з обмеженим покриттям мережі Інтернет через полегшення доступу до інформації для посередників, які можуть в подальшому доносити інформацію до громадян. Сайти парламенту повинні розвиватися в напрямку використання інтерактивних інструментів для залучення громадян, таких як служби сповіщення або послуги мобільного зв'язку. Парламент повинен надавати перевагу використанню незапатентованих форматів та безкоштовного програмного забезпечення яке знаходиться у вільному доступі. Парламент зобов'язаний забезпечити зручність користування інформацією про роботи парламенту в технічному плані, одночасно гарантуючи конфіденційність осіб, що користуються нею.

Декларація відкритості парламенту

Преамбула

ОСКІЛЬКИ підзвітні, доступні та відповідальні парламенти та законодавчі органи є ключем до демократизації завдяки своєму конституційному обов'язку приймати закони, бути представником громадян, здійснювати нагляд за втіленням політики виконавчої влади та представляти інтереси громадян;

ОСКІЛЬКИ відкритість парламенту дає можливість громадянам бути проінформованими про роботу парламенту, уповноважує громадян брати участь в законотворчому процесі, дозволяє громадянам притягати членів парламенту до відповідальності та забезпечує представництво інтересів громадян;

ОСКІЛЬКИ права громадян на участь в управлінні та доступ до інформації про діяльність парламенту закріплені в рамках міжнародних прав людини [2] та в міжнародних критеріях і нормах демократичних парламентів, які були прийняті міжнародною парламентською спільнотою [3]; та оскільки міжнародні організації заклали міцну основу відкритого доступу до інформації в мережі Інтернет [4];

ОСКІЛЬКИ з настанням цифрової ери контекст використання інформації про діяльність парламенту громадянами та їхні очікування щодо покращення управління докорінно змінилися, а також, оскільки нові технології дозволяють аналізувати та повторно використовувати інформацію про діяльність парламенту для створення колективної обізнаності й інформування представницької демократії;

ОСКІЛЬКИ різні традиції, досвід, ресурси та середовище можуть впливати на підхід парламенту до поліпшення відкритості, вони не зменшують важливість вдосконалення парламентської відкритості та прозорості;

ОСКІЛЬКИ важливість відкритості парламенту доповнюється необхідністю створення більш широкої відкритості, та оскільки багато урядів співпрацюють з громадянським суспільством через такі ініціативи як Партнерство «Відкритий уряд» для розвитку моніторингу зобов'язань та досягнення більш прозорих, ефективних і підзвітних урядів;

ОСКІЛЬКИ зростаюча кількість громадських організацій, які проводять моніторинг парламентської діяльності та підтримуючих організацій прагнуть зробити свій внесок у зміцнення демократичної підзвітності парламентів та повинні мати доступ до інформації про роботу парламенту для того, щоб ефективно відіграти свою роль, та оскільки між парламентами та організаціями моніторингу парламентської діяльності (ОМП) була велика кількість прецедентів, що перешкождали міцній співпраці, є потреба збільшення відкритості доступу до парламентської інформації;

З ЦИХ ПРИЧИН, представники ОМП[5] розробили та просуватимуть принципи відкритості парламенту.

Просування культури відкритості

1. Визнання інформації про діяльність парламенту власністю народу

Інформація про діяльність парламенту належить народу; громадяни повинні мати право на використання чи повторне опублікування інформації частинами або повністю. Будь-які виключення чи обмеження цього принципу повинні вузько визначатися законодавством.

2. Просування культури відкритості через законопроекти

Парламент зобов'язаний приймати закони, правила внутрішніх процедур і правила поведінки, які створюватимуть сприятливі умови дотримання права громадян на доступ до інформації про роботу уряду та парламенту, просуватимуть культуру відкритості парламенту, забезпечуватимуть прозорість фінансування політики, гарантуватимуть свободу вираження поглядів та зібрань та сприятимуть залученню громадянського суспільства й громадян до процесу законотворчості.

3. Захист культури відкритості через нагляд

Для виконання своєї наглядової функції, парламент повинен гарантувати ефективне втілення законів, які забезпечують відкритість уряду, а також забезпечити прозору діяльність парламенту та просування культури відкритості.

4. Сприяння розвитку громадянської освіти

Парламент зобов'язаний активно просувати освіту громадян, особливо молоді, через сприяння розумінню парламентських норм і процедур, роботи парламенту та ролі парламенту та його членів.

5. Залучення громадян і громадянського суспільства

Парламент зобов'язаний залучати громадян і громадянське суспільство на недискримінаційних засадах до парламентського процесу та процесу прийняття рішень для того, щоб ефективно представляти інтереси громадян та для втілення права громадян на звернення до уряду.

6. Захист незалежного громадянського суспільства

Парламент зобов'язаний здійснювати заходи для забезпечення вільної та необмеженої діяльності організацій громадянського суспільства.

7. Забезпечення ефективного моніторингу роботи парламенту

Парламент повинен визнавати права та зобов'язання громадянського суспільства, медіа, та громадськості на проведення моніторингу роботи парламенту та його членів. Парламент повинен долучатися до обговорень з громадськістю та організаціями громадянського суспільства які здійснюють моніторинг роботи парламенту для сприяння його ефективному проведенню та зменшенню перешкод в доступі до інформації про роботу парламенту.

8. Обмін передовим досвідом

Парламент повинен брати активну участь в міжнародних та регіональних заходах організованих для обміну передовим досвідом з іншими парламентами та організаціями громадянського суспільства для поліпшення відкритості та прозорості інформації про діяльність парламенту, вдосконалення використання технологій передачі інформації та зв'язку, а також для зміцнення дотримання демократичних принципів.

9. Забезпечення можливості звернутися до суду

Парламент повинен прийняти закон який буде забезпечувати право громадян на доступ до правових чи судових інстанцій в разі конфлікту щодо їхньої можливості доступу до інформації про діяльність парламенту чи уряду.

10. Поширення повної інформації

Інформація про роботу парламенту, яка є доступною для громадськості повинна бути настільки повною, наскільки це можливо, а також вона повинна повністю відображати діяльність парламенту, за окремими, точно визначеними, виключеннями.

11. Вчасне надання інформації

Інформація про діяльність парламенту повинна подаватися вчасно. За загальними нормами, оприлюднення інформації повинно здійснюватися в режимі реального часу. В разі, якщо забезпечення цієї умови є неможливим, парламент повинен оприлюднювати інформацію відразу після її одержання.

12. Забезпечення точності інформації

Парламент повинен забезпечити надійність збереження даних та гарантувати точність опублікованої інформації.

Забезпечення прозорості інформації про діяльність парламенту

13. Прийняття політики прозорості парламенту

Парламент повинен прийняти норми, які будуть забезпечувати активне поширення інформації про роботу парламенту, включаючи норми, які визначатимуть формати, в яких інформація буде опублікована. Політика прозорості парламенту повинна бути загальнодоступною та встановлювати термін, через який повинно проводитися оновлення та вдосконалення технічного забезпечення, а також перейняття передового досвіду. Якщо парламент не має можливості вчасно обнародувати повну інформацію про діяльність парламенту, то парламент зобов'язаний розвивати партнерські відносини з громадянським суспільством для забезпечення широкого доступу до інформації про діяльність парламенту.

14. Надання інформації про роль та функції парламенту

Парламент повинен надавати інформацію про його конституційну роль, структури, функції, внутрішні правила, адміністративні процедури та робочий процес, а також відповідну інформацію про його комітети.

15. Надання інформації про членів парламенту

Парламент повинен надавати громадянам вичерпну та регулярно оновлену інформацію про повноваження членів парламенту, їхню партійну приналежність, виборчий мандат, роль в парламенті, регулярність відвідування, особистих працівників, або будь-яку іншу інформацію, яку члени парламенту бажають опублікувати про себе та свої зобов'язання. Робочі контактні дані парламентських та відомчих управлінь членів парламенту також повинні бути доступними для громадськості.

16. Надання інформації про працівників та адміністрацію парламенту

Парламент повинен забезпечити доступність інформації про адміністративне функціонування та структуру робітників парламенту, які керують парламентськими процесами. Контактні дані працівників, які відповідають за надання інформації громадськості, повинні бути публічно доступними.

17. Інформування громадян щодо порядку денного парламенту

Документація щодо календарного планування роботи парламенту повинна бути доступною для громадськості, включаючи розклад засідань, заплановані голосування, порядок денний та розклади слухання комітетів. Парламент повинен надавати попереднє повідомлення для того, щоб дозволити громадянському суспільству зробити свій внесок стосовно питань, що розглядаються, за рідким винятком термінового прийняття законів.

18. Залучення громадян до розробки законодавства

Проекти законів повинні бути оприлюднені після їх внесення до розгляду. Розуміючи потребу громадян бути повністю проінформованими про законопроекти, які розглядаються та робити свій внесок в їх розгляд, парламент повинен забезпечити надання громадського доступу до підготовчого аналізу та загальну інформацію для сприяння широкому розумінню політичного обговорення внесеного законопроекту.

19. Опублікування архівних документів діяльності комісії

Звітність діяльності комісії, включаючи створені та отримані документи, показання свідків під час громадських слухань, протоколи та записи дій комісії повинні відразу ж обнародуватися.

20. Дані про голосування членами парламенту

Для забезпечення відповідальності членів парламенту перед своїм електоратом за прийняті рішення під час голосування, парламент повинен абсолютно мінімізувати усне голосування та використовувати поіменно або електронне голосування, ведення записів про прийняті кожним членом рішення під час голосування на пленарних засіданнях та засіданнях комітету. Таким же чином парламент повинен мінімізувати голосування за дорученням та гарантувати, що таке голосування не підриває норми прозорості і демократичної підзвітності.

21. Опублікування архівних документів пленарних засідань

Парламент повинен створювати, зберігати та охоче обнародувати доступні записи пленарних засідань, бажано у формі аудіо чи відеозапису, розміщене в мережі Інтернет в постійному місці, а також письмово у формі протоколу або офіційного звіту про засідання.

22. Опублікування звітів, які було створено або отримано парламентом

Всі звіти, які було створено парламентом, або які подаються до парламенту, його міністерства або комітету за вимогою або запитом, повинні бути опубліковані в повному тексті, за винятком вузько описаних обставин у законодавстві.

23. Надання інформації про бюджет та витрати

Парламент зобов'язаний надавати громадськості вичерпну, детальну та просту для розуміння інформацію про національний бюджет та громадські витрати, включаючи минулі, поточні та заплановані доходи та витрати. Парламент також зобов'язаний публікувати інформацію стосовно власне бюджету парламенту, включаючи інформацію про його виконання, пропозиції та контракти. Ця інформація повинна публікуватися повністю, з використанням відповідної класифікації, разом з висновками, написаними доступною мовою, роз'ясненнями або звітами, які допоможуть покращити розуміння громадян.

24. Розкриття активів та забезпечення чесності членів парламенту

Парламент повинен надавати громадянам достатньо інформації для того, щоб вони могли зробити власні висновки стосовно чесності та непідкупності окремих членів парламенту, включаючи інформацію про джерела активів, їхні парламентські витрати та непарламентські прибутки, включаючи відсоткові надходження, дивіденди, оплату оренди або інші схожі прибутки.

25. Розкриття інформації про неетичну поведінку та потенційні конфлікти інтересів

Парламент повинен встановити чітко визначені правила розголошення інформації, яка може припинити існуючий або запобігти можливому конфлікту інтересів та порушення етичних норм, включаючи інформацію про переговори між членами парламенту та лобістами або групами здійснення тиску. Парламент також повинен публікувати інформацію про кінцеві результати будь-якого судового чи парламентського розслідування по звинуваченню в неетичній поведінці, конфлікті інтересів чи корупції.

26. Забезпечення доступу до історичної інформації

Інформація про діяльність парламенту під час попередніх сесій повинна бути переведена в цифровий формат та безкоштовно надана у вільне користування громадян без будь-яких правових або часових обмежень. У випадку якщо парламент не може перевести інформацію про свою діяльність в електронний формат, щоб надати її громадянам, то він повинен співпрацювати із зовнішніми організаціями для полегшення розповсюдження інформації про діяльність парламенту без обмежень. Парламент повинен надати публічний доступ до бібліотеки парламенту для того, щоб члени парламенту та громадськість мали вільний доступ до історичної інформації парламенту.

Полегшення доступу до інформації про діяльність парламенту

27. Забезпечення доступу до інформації за допомогою різних засобів

Парламент повинен надавати доступ до інформації про свою діяльність за допомогою різних засобів, включаючи безпосереднє спостереження, друковані медіа, радіо та телебачення, Інтернет та засоби мобільного зв'язку.

28. Забезпечення фізичного доступу

Усі громадяни повинні мати право на фізичний доступ до парламенту та його пленарних засідань, за винятком обмежень з міркувань громадської безпеки або обмеженого простору.

29. Гарантований доступ засобів масової інформації

Парламент повинен забезпечити медіа та незалежним спостерігачам повний доступ до парламентських засідань; критерії та процес отримання доступу для працівників засобів масової інформації повинні бути чітко встановленими та доступними для громадськості.

30. Забезпечення прямих та замовлених трансляцій та потокового відео

Необхідно докласти зусиль для того, щоб громадяни мали доступ до прямих або замовлених трансляцій парламентських засідань через радіо, телебачення та Інтернет.

31. Сприяння доступу в усіх регіонах країни

У міру сил, доступ до інформації про діяльність парламенту не повинен обмежуватися віддаленим географічним положенням. Хоча використання сайту парламенту полегшує доступ до інформації про парламентську діяльність без географічних обмежень, парламент повинен передбачити використання інших засобів забезпечення доступу громадськості до інформації про діяльність парламенту в країнах з обмеженим покриттям мережею інтернет.

32. Використання доступної для розуміння мови

Парламент повинен впевнитися що мова, насичена юридичними або технічними термінами не стане на заваді доступу до інформації про діяльність парламенту для громадян. Хоч існує необхідність використання точних термінів при написанні законів, парламент повинен розробляти стислі виклади інформації про діяльність парламенту доступною мовою для розуміння членів та громадян різного походження та рівня знань.

33. Використання кількох національних та робочих мов

Якщо використання кількох національних або робочих мов в парламенті передбачено конституцією або регламентом парламенту, парламент повинен докласти всіх можливих зусиль для забезпечення синхронного перекладу під час засідань та швидкого перекладу парламентських документів.

34. Надання вільного доступу

Інформація про діяльність парламенту повинна бути у вільному та необмеженому доступі для використання та поширення громадянами.

Забезпечення доступу до інформації про роботу парламенту в електронному вигляді

35. Надання інформації у відкритому та структурованому форматі

Інформація про діяльність парламенту повинна бути укладена та випущена у відкритому та структурованому форматі, такому як XML, який можна переглядати та обробляти на комп'ютері, для того, щоб громадяни, громадянське суспільство, приватний сектор та уряд могли використовувати та аналізувати інформацію про діяльність парламенту.

36. Забезпечення зручності використання технологій

Парламент повинен забезпечити зручність користування інформацією про діяльність парламенту, надавши інструкції до використання баз даних через мережу інтернет або інструменти, які дають можливість отримувати інформацію про роботу парламенту з сайту парламенту. Оскільки парламент забезпечує користувацький інтерфейс, він повинен переймати кращий досвід для його вдосконалення.

37. Забезпечення конфіденційності громадян

Сайти парламенту повинні містити чітко визначені положення про конфіденційність для того, щоб громадяни знали про те, як буде використовуватися їхня особиста інформація. Парламент не повинен застосовувати вимоги до прийняття членства або реєстрації, які обмежуватимуть доступ до інформації на сайтах парламенту або дозволятимуть відстежувати особисту інформацію громадян без їхньої згоди.

38. Використання незапатентованих форматів та програмного забезпечення, яке знаходиться у вільному доступі

Парламент повинен надавати перевагу випуску цифрової інформації в незапатентованих форматах та використанню безкоштовного програмного забезпечення, яке знаходиться у вільному доступі.

39. Забезпечення можливості завантаження для подальшого використання

Необхідно забезпечити можливість легкого доступу до завантаження інформації про діяльність парламенту як повністю, так і в окремо оформлених документах для полегшення подальшого використання інформації.

40. Обслуговування парламентських сайтів

Навіть в країнах з обмеженим використанням мережі Інтернет, обслуговування та регулярне оновлення сайту парламенту є важливим аспектом відкритості парламенту в сучасному світі, об'єднаному підключенням до мережі Інтернет. Парламент повинен забезпечити доступність інформації про діяльність парламенту в електронному вигляді та зважати на те, що розповсюдження інформації через мережу Інтернет є важливим засобом передачі інформації.

41. Використання простих та стабільних пошукових систем

Парламент повинен забезпечувати легкий пошук необхідної громадянам інформації про діяльність парламенту за допомогою створення баз даних, які дозволяють виконувати простий та складний розширений пошук за рахунок використання відповідних метаданих. Інформація повинна бути доступною в постійному місці розташування, наприклад, за веб-адресою з постійним URL.

42. Посилання на додаткову інформацію

Парламент повинен вдосконалювати можливості для пошуку інформації про діяльність парламенту громадянами, даючи посилання на іншу додаткову інформацію, що стосується заданої теми, наприклад, даючи посилання в законопроекті на більш ранні версії закону, на відповідні звіти комітетів, свідчення експертів, зміни до офіційного звіту про засідання парламенту, які включають в себе парламентське обговорення відповідних законодавчих актів.

43. Забезпечити використання сервісу онлайн сповіщення

У разі можливості, парламент повинен забезпечити громадянам можливість підписатися на оновлення певних категорій інформації про діяльність парламенту через сервіс сповіщення за допомогою е-пошти, СМС повідомлень, або інших технологій.

44. Забезпечення двостороннього зв'язку

Парламент повинен докладати зусиль для використання інтерактивних технологій задля зміцнення здатності громадян забезпечити вагомий внесок до законодавства та парламентської діяльності і сприяти зв'язку з членами парламенту або його працівниками.

[1] Для ознайомлення з існуючою підбіркою кращого досвіду та коментарів щодо Декларації, перейдіть за посиланням:<http://www.openingparliament.org/declaration>.

[2] Включаючи статті 19 та 21 Загальної декларації прав людини та статей 19 та 25 Міжнародного пакту про громадянські та політичні права Організації Об'єднаних Націй.

[3] Ці норми та стандарти включають документи, створені і прийняті Міжпарламентським союзом (the Inter-Parliamentary Union), Парламентською асоціацією країн Співдружності (Commonwealth Parliamentary Association), Парламентським Форумом Співтовариства розвитку Півдня Африки (Southern African Development Community Parliamentary Forum), Парламентською асамблеєю франкомовних країн (Assemblée parlementaire de la Francophonie) та Парламентською конфедерацією Америки (the Parliamentary Confederation of the Americas).

[4] Міжпарламентський союз та Департамент ООН з економічних і соціальних питань. Посібник для парламентських сайтів, березень 2009р.

[5] Для ознайомлення з повним оновленим переліком ОМП, які зробили вклад або підтримали цілі Декларації, перейдіть за посиланням:
<http://www.openingparliament.org/organizations>.